

สารบัญ

ศิลปะอินเดีย ๑๐

•เมืองและแหล่งศิลปกรรมสำคัญฯ	๑๕
•ประวัติศาสตร์อินเดียโดยสังเขป	
และการแบ่งยุคสมัยทางศิลปะ	๑๗
•สมัยก่อนพุทธกาล	
จนถึงสมัยหลังพุทธกาลเล็กน้อย	๑๗
•ประวัติศาสตร์อินเดียสมัยที่ ๑	๑๙
•ประวัติศาสตร์อินเดียสมัยที่ ๒	๒๐
•ประวัติศาสตร์อินเดียสมัยที่ ๓	๒๐
•ประวัติศาสตร์อินเดียสมัยที่ ๔	๒๑

รู้จักศาสนาฮินดู ๒๔

•พระศิวะ: ผู้ทำลายโลก	๒๕
-สัญลักษณ์ความเป็นนักบวช	๒๗
-บริวารของพระศิวะ	๒๘
•พระวิษณุ: ผู้รักษาโลก	๒๙
-บริวารของพระวิษณุ	๓๓
•พระพรหม: เทพเจ้า ๔ พักตร์	๓๔

รู้จักศาสนาพุทธในอินเดีย ๓๕

-พระพุทธเจ้าและพระโศภิตศัตว์ฯ	๓๖
-อิริยาบถ-อาสนะ-มุทรายฯ	๓๘

ศิลปะก่อนพุทธกาล

อารยธรรมลุ่มน้ำสินธุ ๔๓

ศิลปะอินเดียสมัยที่ ๑

ศิลปะอินเดียโบราณ ๔๕

•เสาจารึก	๔๖
-“ธรรมจักร” มาจาก “ล้อรถศึก”ฯ	๔๗
•สถูป	๔๙
-องค์ประกอบของสถูปสมัยอินเดียโบราณ	๕๐
-สถูปอินเดียโบราณ “ตันเค้า” สถูปไทยฯ	๕๐
-เวทีกา และ ไตรณะ	๕๑
-ภาพบนไตรณะและเวทีกาฯ	๕๒
-ภาพสลักสัญลักษณ์มงคล	๕๓
-ภาพสลักเล่าเรื่องพุทธประวัติ	๕๕
-ภาพสลักเล่าเรื่องชาดก	๕๙

•วัดถ้ำในรัฐมหาราษฏร์	๖๑
-ถ้ำเจดีย์สถาน	๖๑
-ถ้ำวิหาร	๖๔

ศิลปะอินเดียสมัยที่ ๒

ศิลปะคันทาระ มถุรา อมราวดี ๖๕

ศิลปะคันทาระ ๖๗

•พระพุทธรูป	๖๗
-หลักเกณฑ์ ๓ ประการในการออกแบบฯ	๖๘
-รูปแบบ พระพุทธรูปศิลปะคันทาระ	๖๙
-มูทราและอิริยาบถของ	
พระพุทธรูปคันทาระประทับยืน	๗๐
-มูทราและอิริยาบถของ	
พระพุทธรูปคันทาระประทับนั่ง	๗๑

•ภาพเล่าเรื่องพุทธประวัติ ๗๒

ศิลปะมถุรา ๗๔

•พระพุทธรูป	๗๔
-พระพุทธรูปประทับนั่ง	๗๕
-พระพุทธรูปประทับยืน	๗๖
•ยักษ์ฉินบีบนเวทีกา	๗๗

ศิลปะอมราวดี ๗๘

•พระพุทธรูป	๗๘
-ลักษณะพระเศียรและพระพักตร์	๗๘
-พระพุทธรูปประทับยืน	๗๙
-ปางยอดนิยม “อภัยมูทรา”ฯ	๗๙
-พระพุทธรูปประทับนั่ง	๘๐
-พระขนาดปรกเกิดขึ้นครั้งแรกฯ	๘๐

•สถูป ๘๑

-เวทีกา	๘๒
-ภาพเล่าเรื่องพุทธประวัติ	๘๓
-ภาพการประสูติของพระพุทธเจ้า	๘๔
-ภาพพุทธประวัติตอนอัญเชิญบาตร	๘๕
-ภาพพระพุทธเจ้าปราบช้างนาฬาคีรี	๘๖
-ภาพพระพุทธเจ้าในฐานะ	
เสาศีรษะไฟลูกท่อม	๘๖

ศิลปะอินเดียสมัยที่ ๓

ศิลปะคุปตะและหลังคุปตะ ๘๗

ศิลปะคุปตะ ๘๗

•พระพุทธรูป	๘๘
-ลักษณะพระเศียรและพระพักตร์ฯ	๘๘
-จิวร สกุลข้างมถุรา	๘๙
-จิวร สกุลข้างสารนาถ	๙๐
-ตริภังค์แบบเอียงสะโพกฯ	๙๑
-พระพุทธรูปประทับนั่งสกุลข้างสารนาถ	๙๒
-พระพุทธรูปนั่งห้อยพระบาท	๙๒
-พระพุทธรูปนั่งขัดสมาธิเพชร	๙๓
-ประติมากรรมพระโศภิตศัตว์	๙๕

ศิลปะหลังคุปตะ ๙๖

•ถ้ำอชันตา	๙๖
-ถ้ำเจดีย์สถาน	๙๗
-ถ้ำวิหาร	๑๐๐
•พระพุทธรูป	๑๐๑
-พระพุทธรูปประทับยืน ถ้ำอชันตา	๑๐๑
-พระพุทธรูปประทับนั่ง ถ้ำอชันตา	๑๐๒
•จิตรกรรมที่ถ้ำอชันตา	๑๐๓
-วิธีสังเกตและแบ่งแยกกลุ่มภาพฯ	๑๐๖
•ถ้ำเอลเฟินตะ	๑๐๗
-ประติมากรรมสำคัญที่ถ้ำเอลเฟินตะ	๑๐๘
•ถ้ำเอลโลว์	๑๑๐
-ถ้ำเอลโลว์ หมายเหตุ ๑๐	๑๑๐
-ถ้ำเอลโลว์ หมายเหตุ ๑๖	๑๑๑
-คือนาฏราชที่ถ้ำเอลโลว์ฯ	๑๑๓

ศิลปะอินเดียสมัยที่ ๔ ศิลปะอินเดียใต้

(ศิลปะทมิฬ) ศิลปะอินเดียเหนือ ๑๑๔

ศิลปะอินเดียใต้ (ศิลปะทมิฬ) ๑๑๕

•สถาปัตยกรรม “วิมาน”	๑๑๖
-วิมานทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัสฯ	๑๑๖
-“ปราสาท” คือ “อาคารหลายชั้น”ฯ	๑๑๗
-ช่างอินเดียใต้ใช้วิธี Corbelled Archฯ	๑๑๗
-วิมานทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าฯ	๑๑๘
-ศิลปะปัลลวะตอนปลาย	
ขยาย “ยอด” ให้สูงขึ้น	๑๑๙
-วิมาน ศิลปะอินเดียใต้ตอนกลาง	๑๒๑

-วิมาน ศิลปะอินเดียใต้ตอนปลาย	๑๒๒	•วฏทาเค	๑๕๕	-พระเขี้ยวแก้ว		•จันทิเชฏฐ	๒๐๘
-ประดับรูปเทพเจ้าบนหลังคาฯ	๑๒๓	•โพธิษระ	๑๕๖	กับการแย่งชิงความเป็นเจ้าของ	๑๘๑	•จันทิปรัมมะนัน	๒๐๙
•ประติมากรรม	๑๒๔	•พระพุทธรูป	๑๕๗	ศิลปะชวา	๑๘๒	-ภาพเล่าเรื่องที่จันทิปรัมมะนัน	๒๐๙
-ภาพสลักพระวิษณุอนันตศायิน	๑๒๔	-ความเหมือน ความต่าง ศิลปะพระพุทธรูป		•ประวัติศาสตร์อินโดนีเซียและการแบ่ง		ศิลปะชวาภาคตะวันออก	๒๑๒
-ภาพสลักบนก้อนหิน ที่เมืองมามัลลปุรัม	๑๒๕	ศิลปะอมราวดี-ศิลปะอนุราชปุระ	๑๕๗	ยุคสมัยทางศิลปะโดยสังเขป	๑๘๕	•จันทิปะนะตะรัน	๒๑๒
-ภาพสลักมหินชาสุรรมรทนี	๑๒๖	-พระพุทธรูปประทับยืน	๑๕๘	ศิลปะชวาภาคกลางตอนต้น	๑๘๖	-ความแตกต่างระหว่าง หน้ากาลศิลปะชวา	
-ประติมากรรมคือนาฏราช สำนัด	๑๒๗	-“อศิษมุทรา” พระพุทธรูปลักษณะเฉพาะ		•จันทิอรชุน	๑๘๗	ภาคกลางกับศิลปะชวาภาคตะวันออก	๒๑๓
ศิลปะอินเดียเหนือ	๑๒๘	ของศิลปะลังกา	๑๕๙	•จันทิกิมะ	๑๘๘	•ภาพสลักที่จันทิ	๒๑๔
•เทวาลัย “ศิษระ”	๑๒๙	-พระพุทธรูปประทับนั่ง	๑๕๙	ศิลปะชวาภาคกลางตอนกลาง	๑๘๙	ศิลปะบาหลี	๒๑๕
-ศิษระระยะต้น	๑๓๐	-พระพุทธรูปประทับนั่ง “จิรวเรียบไม่มีรั้ว”ฯ	๑๖๐	•จันทิปะวน	๑๘๙	•สถาปัตยกรรม	๒๑๖
-ศิษระระยะปลาย	๑๓๐	•ราวบันได อัฒจันทร์ ทวารบาล	๑๖๐	•จันทิเมนดุต	๑๙๑	ศิลปะขอม	๒๑๘
-ศิษระสกุลช่างโอริสสา	๑๓๑	-ราวบันได	๑๖๑	-ท้าวเกว และนางหาวีตี ภายในมุขทางเข้า		•สมัยก่อนเมืองพระนคร	๒๒๑
-ศิษระสกุลช่างชชราโห	๑๓๒	-อัฒจันทร์	๑๖๑	สัญลักษณ์มงคล อุดมสมบูรณ์	๑๙๒	•สมัยหัวเลี้ยวหัวต่อ	๒๒๓
-ภาพเมณฑ “ภาพอิโรติก”	๑๓๓	-ทวารบาล	๑๖๒	-พระพุทธรูปนั่งห้อยพระบาทฯ	๑๙๓	-“เทวราชา” คติสำคัญฯ	๒๒๖
•ประติมากรรมศิลปะปาละ	๑๓๔	•จิตรกรรมที่สิคิริยะ	๑๖๔	-พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวรและวัชรปาดิ		-สิ่งก่อสร้างสำคัญ ๓ ประเภท	
-พระพุทธรูปประทับยืน	๑๓๕	ศิลปะโปลอนนารูวะ	๑๖๖	ภายในจันทิเมนดุต	๑๙๔	สัญลักษณ์แห่งลัทธิเทวราชา	๒๒๗
-พระพุทธรูปประทับนั่ง	๑๓๖	•ประวัติศาสตร์สมัยโปลอนนารูวะฯ	๑๖๖	•บุโรพุทโธ	๑๙๕	•สมัยเมืองพระนครตอนต้น	๒๒๘
-พระพุทธรูปทรงเครื่อง	๑๓๘	•ปฏิมาษระ	๑๖๗	-บุโรพุทโธ สื่อนัย “การจำลองจักรวาล		•สมัยเมืองพระนครตอนกลาง	๒๓๐
-พระพุทธรูป ๘ ปาง	๑๓๙	•ชวาทะทาเค	๑๖๘	๓ ระบบ”ฯ	๑๙๖	•สมัยเมืองพระนครตอนปลายระยะที่๑	๒๓๒
-พระวิษณุ	๑๔๐	•ลังกาติลก	๑๖๙	-กระบวนการในการจำลอง		•สมัยเมืองพระนครตอนปลายระยะที่๒	๒๓๔
-ความแตกต่างระหว่างเครื่องแต่งกาย		•สถูป	๑๗๐	ระบบภูมิสาม	๑๙๘	•ตารางสรุปยุคสมัยฯ	๒๓๘
ในศิลปะอินเดียเหนือและอินเดียใต้	๑๔๑	•สถิตมหาปราสาท	๑๗๑	-กระบวนการในการจำลองระบบ		ปราสาทศิลปะขอม	๒๓๙
ศิลปะสมัยอิสลาม	๑๔๒	•นิสสังกตามณฑป	๑๗๑	พระอาทิพุทธ-พระธยานิพุทธ-		-วัสดุที่ใช้ในการสร้างปราสาทขอม	๒๓๙
•ทัชมาฮาล	๑๔๓	•วฏทาเค	๑๗๒	พระมานูษิพุทธ	๑๙๙	•ปราสาทสมัยก่อนเมืองพระนคร	๒๔๐
•จิตรกรรม	๑๔๔	•อัฒจันทร์	๑๗๓	-ภาพสลักเล่าเรื่อง ๓ หัวเรื่องฯ	๒๐๒	•ปราสาทสมัยหัวเลี้ยวหัวต่อ	๒๔๒
-สกุลช่างโมกุล	๑๔๔	•คัลวิหาร	๑๗๔	-ผนังของทางประทักษิณชั้นล่าง:		-ปราสาทปากอง: ศิลปะพระโค	๒๔๓
-สกุลช่างราชปุต	๑๔๕	-พระพุทธรูปประทับนั่ง	๑๗๕	ภาพสลักเรื่อง “กฎแห่งกรรม”	๒๐๓	-ปราสาทพระโค: ศิลปะพระโค	๒๔๔
ศิลปะลังกา	๑๔๖	-พระไสยาสัน	๑๗๖	-ผนังของฐานประทักษิณชั้น ๑:		•ปราสาทสมัยเมืองพระนคร	๒๔๕
ศิลปะอนุราชปุระ	๑๔๙	-พระพุทธรูปประทับยืนไขว้พระหัตถ์	๑๗๗	ภาพสลักเรื่อง “พุทธประวัติ”	๒๐๔	-ปราสาทบาเค็ง: ศิลปะบาเค็ง	๒๔๕
•ประวัติศาสตร์อนุราชปุระโดยสังเขป	๑๔๙	ศิลปะสมัยหลังโปลอนนารูวะ		-ผนังของฐานประทักษิณชั้น ๒-๔:		-ปราสาทปักซีจากรง: ศิลปะเกาะแกร์	๒๔๗
•สถูป	๑๕๐	และศิลปะแคนดี้	๑๗๘	ภาพสลักเรื่อง “พระสุธน”	๒๐๕	-ปราสาททม: ศิลปะเกาะแกร์	๒๔๗
-สถูปรุวันเวลิฯ	๑๕๑	•พระพุทธรูป	๑๗๘	-ชุ่ม “กาล-มกร” ปรีศนารวมคู่ขัดแย้ง	๒๐๕	-ปราสาทแปรรูป: ศิลปะแปรรูป	๒๔๘
-ความแตกต่างระหว่างสถูปศิลปะอนุราชปุระ		•สถูป	๑๗๙	ศิลปะชวาภาคกลางตอนปลาย	๒๐๖	-ปราสาทบันทายสรี: ศิลปะบันทายสรี	๒๕๐
กับสถูปศิลปะอมราวดี	๑๕๒	•วัดพระเขี้ยวแก้ว	๑๘๐	•จันทิกะลาตัน	๒๐๖	-ปราสาทตาแก้ว: ศิลปะคลัง	๒๕๑
-สถูปจำลองบนลานประทักษิณ	๑๕๔			-แผนผัง ๕ ห้องฯ	๒๐๗		

-ปราสาทพิฆานอากาศ: ศิลปะบาปวน	๒๕๒	-ศิลปะสมโบรีไพรกุก-กำแพงพระ	๒๘๑	•พระพุทธรูป	๓๐๙	ประติมากรรม ศิลปะจาม	๓๓๘
-ปราสาทบาปวน: ศิลปะบาปวน	๒๕๓	-ศิลปะกุเลน	๒๘๒	-พระพุทธรูปประทับนั่ง	๓๐๙	•สมัยมิเชิน E1	๓๓๙
-ปราสาทนครวัด: ศิลปะนครวัด	๒๕๔	-เทวรูปในศิลปะขอมสมัยก่อนเมืองพระนคร		-พระพุทธรูปประทับยืน	๓๑๐	•สมัยดงเดือง	๓๓๙
-ปราสาทบันทายส้าหะ: ศิลปะนครวัด	๒๕๖	ที่พบบ่อย	๒๘๓	•จิตรกรรม	๓๑๑	-ทวารบาลในสมัยดงเดือง	๓๓๙
-ปราสาทบายน: ศิลปะบายน	๒๕๖	•สมัยเมืองพระนคร	๒๘๔	•พระพิมพ์ขุมพุทธคยา	๓๑๒	•สมัยมิเชิน A1	๓๔๑
-ใบหน้าบนยอดปราสาทบายน คือใคร?	๒๕๘	-ขงามกฎ ของพระศิเว	๒๘๔	สมัยที่ ๓ ศิลปะมอญหงสาวดี	๓๑๓	•สมัยบิญตัน	๓๔๒
-ปราสาทพระขรรค์: ศิลปะบายน	๒๖๐	-กิริฎมกฎ ของพระวิษณุ	๒๘๕	•เจดีย์	๓๑๓	-ประติมากรรมรูปสัตว์	๓๔๒
องค์ประกอบสถาปัตยกรรมขอม ทับหลัง		-ผ้านุ่ง	๒๘๕	สมัยที่ ๔ ศิลปะอมรปุระ-มณฑล		-ประติมากรรมรูปบุคคล	๓๔๔
เสาประดับกรอบประตู และหน้าบัน	๒๖๒	-ลักษณะเฉพาะของประติมากรรม		(ศิลปะคองบอง)	๓๑๕	•สมัยหลัง	๓๔๕
ทับหลัง ศิลปะขอม	๒๖๓	สมัยเมืองพระนครในยุคต่าง ๆ	๒๘๖	•ปยาทาด	๓๑๕	-ตอนต้น	๓๔๕
•ทับหลัง ศิลปะถาลาบรีวัตติ	๒๖๔	-ศิลปะพระโค	๒๘๖	•พระมหามัธยมนี้	๓๑๖	-ตอนปลาย	๓๔๕
-“มกร” สัญลักษณ์มงคลฯ	๒๖๕	-ศิลปะเกาะแกร์	๒๘๗	•พระพุทธรูป	๓๑๘	•เชิงอรรด	๓๔๖
•ทับหลัง ศิลปะสมโบรีไพรกุก	๒๖๖	-ศิลปะบาปวน	๒๘๗	ศิลปะจาม	๓๒๐	•บรรณานุกรม	๓๕๐
•ทับหลัง ศิลปะไพรกเมง	๒๖๗	-ศิลปะนครวัด	๒๘๘	•ประวัติศาสตร์และการแบ่งยุค			
•ทับหลัง ศิลปะกำแพงพระ	๒๖๘	-ศิลปะบายน	๒๘๘	ศิลปะจามโดยสังเขป	๓๒๒		
•ทับหลัง ศิลปะกุเลน-พระโค	๒๖๙	-ศิลปะนครวัด	๒๘๘	-รหัสภาษาอังกฤษ-ตัวเลข			
-หน้ากาล-มกรฯ	๒๗๐	-ศิลปะบายน	๒๘๘	ต่อท้ายปราสาทมิเชิน มาจากไหน	๓๒๕		
•ทับหลัง ศิลปะเกาะแกร์	๒๗๑	•ประติมากรรม พระพุทธรูป	๒๘๙	ปราสาท ศิลปะจาม	๓๒๕		
•ทับหลัง ศิลปะบันทายสรี	๒๗๒	•สมัยก่อนเมืองพระนคร	๒๘๙	•ปราสาทมิเชิน E1 สมัยมิเชิน E1	๓๒๖		
•ทับหลัง ศิลปะบาปวน	๒๗๓	-ศิลปะบาปวน	๒๘๙	-ขุมกุฑู “มกรคายเสียงผา”			
-กลุ่มที่ ๑ กลุ่มไม่มีพวงอุษะที่เสี้ยว	๒๗๓	-ศิลปะนครวัด	๒๙๐	ลักษณะเฉพาะในศิลปะจาม	๓๒๗		
-กลุ่มที่ ๒ กลุ่มมีพวงอุษะที่เสี้ยว	๒๗๔	-ศิลปะบายน	๒๙๑	•ปราสาทหัวล่าย สมัยหัวล่าย	๓๒๘		
•ทับหลัง ศิลปะนครวัด	๒๗๔	-พระรัตนตรัยมหายาน	๒๙๑	-ขุมทรง “พินฝรั่ง” งานออกแบบใหม่	๓๒๙		
•ทับหลัง ศิลปะบายน	๒๗๕	-พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวรเปล่งรัศมี	๒๙๒	•ปราสาทดงเดือง สมัยดงเดือง	๓๓๐		
เสาประดับกรอบประตู ศิลปะขอม	๒๗๕	ศิลปะพม่า	๒๙๔	-ขุมของปราสาทเชิงอหมี			
•สมัยก่อนเมืองพระนคร	๒๗๖	สมัยที่ ๑ ศิลปะศรีเกษตร	๒๙๙	ตัวอย่างขุมสมัยดงเดือง	๓๓๑		
•สมัยเมืองพระนครตอนต้น	๒๗๖	•เจดีย์	๒๙๙	•ปราสาท สมัยมิเชิน A1	๓๓๑		
•สมัยเมืองพระนครตอนปลาย	๒๗๗	•พระพุทธรูป	๒๙๙	-กลุ่มจามแท้	๓๓๔		
หน้าบัน ศิลปะขอม	๒๗๗	สมัยที่ ๒ ศิลปะพุกาม	๓๐๑	-กลุ่มอิทธิพลบายน	๓๓๕		
•หน้าบันระยะที่ ๑ฯ	๒๗๗	•เจดีย์	๓๐๑	•ปราสาท สมัยหลัง	๓๓๖		
•หน้าบันระยะที่ ๒ฯ	๒๗๘	-เจดีย์ทรงระฆัง	๓๐๒	-ตอนต้น	๓๓๖		
ประติมากรรม เทวรูป	๒๘๐	-เจดีย์วิหาร	๓๐๓	-ตอนปลาย	๓๓๗		
•สมัยก่อนเมืองพระนคร-หัวเสี้ยวหัวต่อ	๒๘๐	-แผนผังแบบครรรกฤหะ-มณฑลป	๓๐๔				
-ศิลปะพนมดง	๒๘๐	-แผนผังแบบมีแกนกลาง-มณฑลป ๔ ทิศ	๓๐๕				
		-ความเปลี่ยนแปลงรูปแบบเจดีย์วิหารฯ	๓๐๗				
		-ลวดลายประดับบนเจดีย์พุกาม	๓๐๘				